

ks. Stanisław Łabendowicz

Eucharystia – misja i świadectwo

Eucharist – mission and testimony

Summary

The three-year pastoral program of the Catholic Church in Poland, entitled: *Eucharist – source, summit and mission of the Church*, implemented in the years 2019-2022, is coming to an end. The aim of the program was to deepen the knowledge of the Eucharist and the awareness of its influence on the development of the life and mission of the Church in the modern world. The Eucharist is both its source and its summit. It is the heart and center of the entire Christian life. One aspect of the program is that the Eucharist gives life. The Sunday Eucharist is a call to celebration and apostolate. The ministry of the Church is related to the proclamation of the word of God and the transmission of testimony in the Christian community. The witness of Christian life contributes to the progress of the Church's evangelization work and the renewal of the world in the spirit of Christ.

Key words: Eucharist, apostolate, mission and testimony, evangelization of the Church.

Trzeci rok programu duszpasterskiego Kościoła katolickiego w Polsce przebiega pod hasłem: *Posłani w pokój Chrystusa* i zachęca do poszukiwania odpowiedzi na pytania, jak żyć Eucharystią na co dzień i jak dzielić się tym z innymi. Chodzi tu o ukazanie konsekwencji udziału w Eucharystii, o przejście od tajemnicy, w którą wierzymy i którą celebруем, do tego, by stała się ona zasadą naszego życia. W ostatnim roku programu akcent położony został na problematykę świętowania Dnia Pańskiego oraz skutków udziału we Mszy świętej. Hasło: *Posłani w pokój Chrystusa* nawiązuje do misji, której Chrystus Pan udziela wszystkim zebrany przy eucharystycznym stole. Określenia papieża Benedykta XVI: „życie na sposób dnia Pańskiego”¹ czy „eucharystyczny styl życia”² wyznaczają kierunek pracy duszpasterskiej i misyjnej zarówno całego Kościoła, jak i poszczególnego wiernego.

1. Eucharystia jest skierowana na misję

Eucharystia nie tylko jest źródłem i szczytem życia Kościoła, ale również jego misji: „Kościół autentycznie eucharystyczny jest Kościołem misyjnym”. Również i my winniśmy móc powiedzieć naszym braciom z przekonaniem: „To, co ujraliśmy

¹ Benedykt XVI, *Sacramentum caritatis*, 72 [dalej: SCa].

² Por. tamże.

i usłyszeliśmy, to i wam oznajmiamy, abyście i wy mieli współuczestnictwo z nami!” (por. 1J 1,1-3). Naprawdę nie ma nic piękniejszego niż spotkanie i udzielanie Chrystusa wszystkim. Zresztą samo ustanowienie Eucharystii wyprzedza to, co stanowi serce misji Jezusa: On jest posłany przez Ojca dla odkupienia świata (por. J 3,16-17; Rz 8,32). Wszystkie formy działalności misyjnej odznaczają się świadomością, że służą rozwojowi wolności człowieka, głosząc mu Jezusa Chrystusa. Kościół ma być wierny Chrystusowi, którego jest ciałem i którego misję nadal rozwija.

Obowiązek ewangelizacji należy uważać za łaskę i właściwe powołanie Kościoła; wyraża on najprawdziwszą jego właściwość – powiedział papież Jan Paweł II w 2003 r.³ Eucharystia jest źródłem ewangelizacji, a zarazem ostatecznym celem, który należy osiągnąć; jest „«sakramentem spełnionej misji», gdzie spełnia się powszechne pragnienie ludzkości: komunია z Bogiem, kiedy On będzie wszystkim dla wszystkich, i powszechne braterstwo”⁴. Ponieważ wszyscy mają prawo otrzymywać Ewangelię, to chrześcijanie głoszą ją nie wykluczając nikogo, tak jak ktoś kto dzieli się swoją radością, wskazując na piękną perspektywę i oferując „upragnioną ucztę”⁵.

Po końcowym błogosławieństwie diakon lub kapłan rozsyła lud słowami: *Ite, missa est*. Msza święta kończy się posłaniem do życia i na misję. Modlitwa po Komunii świętej wzywa, aby owoce sprawowanej Eucharystii ukazały w sposób widzialny nowe oblicze człowieczeństwa uczniów Pana. Wyrażają one związek pomiędzy sprawowaną Mszą świętą a chrześcijańską misją w świecie (por. SCa 51). Rozesłanie („Idźcie w pokoju Chrystusa”) jest jednocześnie zachętą do strzeżenia otrzymanego daru i nakazem, aby wszyscy, którzy uczestniczyli we Mszy świętej wnosili w realia tego świata Ducha, którego otrzymali podczas celebracji. Eucharystia jest źródłem, z którego wypływa ewangelizująca moc Kościoła, bowiem „Eucharystia daje nie tylko siłę wewnętrzną, ale również – poniekąd – program. Jest ona bowiem pewnym sposobem bycia, który chrześcijanin przejmuje od Jezusa, a przez swoje świadectwo ma promieniować na społeczeństwo i kulturę. Aby do tego doszło, każdy wierny musi przyswoić sobie w medytacji osobistej i wspólnotowej wartości, jakie wyraża Eucharystia, postawy, jakie podpowiada, życiowe zamiary, jakie wzbudza”⁶. Podkreślony został wewnętrzny związek pomiędzy Eucharystią a misją. Im bardziej żywsza jest w sercach chrześcijan miłość Eucharystii, tym jaśniejsza będzie chęć niesienia Chrystusa innym.

³ Jan Paweł II, *Ecclesia in Europa*, 45 [dalej: EiE].

⁴ Papieski Komitet Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych, „*Eucharystia – źródło i szczyt posłannictwa Kościoła*”. *Refleksje teologiczne i duszpasterskie przed 51. Międzynarodowym Kongresem Eucharystycznym Cebu, Filipiny, 24-31 stycznia 2016 roku*, Poznań 2015, s. 75.

⁵ Franciszek, *Evangelii gaudium*, 14 [dalej: EG].

⁶ Jan Paweł II, *Mane nobiscum Domine*, 25 [dalej: MND]. Dokładny odgłos tego stwierdzenia znajdujemy w adhortacji Benedykta XVI *Sacramentum caritatis*: „Nie możemy przystępować do stołu eucharystycznego bez włączenia się w dynamikę misji, która bierze początek w samym Sercu Boga i zmierza do tego, by objąć wszystkich ludzi” (SCa 84).

Jan Paweł II wielokrotnie wskazywał na wzajemną zależność Eucharystii i misji, o czym pisał: „Wszystkie formy działalności misyjnej odznaczają się świadomością, że służą rozwojowi wolności człowieka, głosząc mu Jezusa Chrystusa Kościół ma być wierny Chrystusowi, którego jest ciałem i którego misję nadal rozwija. Konieczne jest, by szedł ty samą drogą, jaką kroczył Chrystus, mianowicie drogę ubóstwa, posłuszeństwa, służby i ofiary z siebie aż do śmierci, z której przez zmartwychwstanie swoje powstał Chrystus zwycięzcą. Kościół zatem winien starać się ze wszystkich sił prowadzić swą misję w świecie i dotrzeć z nią do wszystkich ludów, a ma również prawo do tego, dane mu przez Boga dla urzeczywistnienia Jego planu”⁷.

Istotnym aspektem działalności ewangelizacyjnej Kościoła, to spoglądanie na Maryję. W Niej dostrzegamy, że „pokora i delikatność nie są cnotami słabych, lecz mocnych, że nie potrzebują źle traktować innych, aby czuć się ważni. Patrząc na Nią, odkrywamy, że Ta, która wielbiła Boga, ponieważ «strąca władców z tronu», a «bogaczy odprawia z niczym», jest tą samą, która wprowadza ciepło domowego ogniska w nasze poszukiwanie sprawiedliwości. Jest również Tą, która zachowuje uważnie «wszystkie te sprawy i rozważa je w swoim sercu» (Łk 2,19). Maryja umie rozpoznawać ślady Ducha Bożego w wielkich wydarzeniach, a także w tych wydających się nieuchwytnymi. Kontempluje tajemnice Boga w świecie, w dziejach i w życiu codziennym każdego i wszystkich. Jest niewiastą modlącą się i pracującą w Nazarecie, i jest również naszą Panią gotowości, tą, która opuszcza swoje miasteczko, by pomóc innym «z pośpiechem» (Łk 1,39). Ta dynamika sprawiedliwości i delikatności, kontemplacji i szybkiego wyruszania w drogę do innych – to wszystko czyni z Niej kościelny wzór dla ewangelizacji. Prosimy Ją, by swoją matczyną modlitwą pomogła nam, aby Kościół stał się domem dla wielu, matką dla wszystkich ludów i aby stały się możliwe narodziny nowego świata» (EG 288).

Bp Jerzy Mazur SVD – przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji w komunikacie na Dzień Modlitwy, Postu i Solidarności z Misjonarzami z 3 marca 2020 roku napisał: „Eucharystia umacnia nas w jedności z Chrystusem, buduje Kościół i jest źródłem misyjnego zaangażowania. Niezależnie, czy jest sprawowana we wspaniałych świątyniach w Europie czy też skromnych i ubogich kościołach i kaplicach w Afryce, Ameryce Łacińskiej, Azji i Oceanii, jednoczy wierzących i pobudza do dzielenia się wiarą. Eucharystia kończy się zachętą, byśmy z Chrystusem szli do bliźnich, dalekich lub bliskich. Przypomina, że jesteśmy posłani z Ewangelią do świata, który jeszcze jej nie poznał. Jest wezwaniem do dawania świadectwa wierze i miłości oraz do zdobywania serc dla Boga. Ci, którzy są uczniami Chrystusa i gromadzą się we wspólnocie modlitwy i Ofiary Eucharystycznej stają się zarazem misjonarzami. Nikt nie może zatrzymać radości ze zbawienia wyłącznie dla siebie!”.

⁷ Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, 39 [dalej: RM].

Eucharystia jest więc „najskuteczniejszym narzędziem budowy Kościoła”⁸. Liturgia, mając charakter eklezjotwórczy, tworzy wspólnotę nie tylko między Bogiem a człowiekiem, a także łączy człowieka z bliźnimi⁹. Posiada więc „dwie istotne płaszczyzny, a mianowicie: wertykalną i horyzontalną, co oznacza wspólnotę Bożą w Duchu Świętym z Chrystusem i z samym Bogiem Ojcem oraz realizowaną właśnie przez nią wspólnotę ludzką między braćmi”¹⁰. Eucharystia stanowi czynnością świętą, gdyż jest nie tylko działaniem Kościoła, ale przede wszystkim działaniem Chrystusa-Kapłana – jako głównego liturga – oraz Ducha Świętego¹¹. Jako sakrament jest ona aktem Kościoła, ale „nie w sposób pierwotny, ponieważ w ten sposób jest ona istotnie aktem Chrystusa, którego Duch Święty czyni obecnym”¹².

Wszyscy wierni na mocy przyjętego chrztu świętego dostępują nie tylko łaski i prawa, ale także obowiązku udziału w świętych obrzędach liturgicznych. Powinność ta wynika także z ich uczestnictwa we wspólnym kapłaństwie. Liturgia nie jest więc wyłącznie aktem samego celebransa, ale winni włączyć się w nią wszyscy uczestnicy zgromadzenia eucharystycznego¹³. Należy jednak pamiętać o tym, aby „każdy spełniający swą funkcję, czy to duchowny, czy świecki, powinien czynić tylko to i wszystko to, co należy do niego z natury rzeczy i na mocy przepisów liturgicznych” (SC 28). Każdy uczestnik liturgii ma również obowiązek dbania o to, żeby czynności liturgiczne sprawowane były w sposób ważny i godny, bez pośpiechu, niedbalstwa czy popadania w rutynę¹⁴.

Program duszpasterski koncentruje się na postawach eucharystycznych i wynikających z nich zadań. Jesteśmy przez Pana wybrani i posyłani, aby na co dzień żyć Eucharystią. Papież Benedykt XVI zauważa, że: „życie na sposób dnia Pańskiego” oznacza życie w świadomości wyzwolenia przyniesionego przez Chrystusa oraz realizowanie własnej egzystencji, jako ofiary składanej Bogu z samego siebie, aby Jego zwycięstwo objawiało się w pełni wszystkim ludziom poprzez postępowanie wewnętrznie odnowione” (SCa 72). Każdy krok ku świętości, każde działanie podjęte dla realizacji misji Kościoła, winny czerpać potrzebną siłę z tajemnicy eucharystycznej i ku niej się kierować jako do szczytu. W Eucharystii mamy Jezusa, Jego odkupieńczą ofiarę, mamy Jego zmartwychwstanie, mamy dar Ducha Świętego, mamy adorację, posłuszeństwo i umiłowanie Ojca. Jeżeli zaniedbamy Eucharystię, jak będziemy mogli zaradzić naszej nędzy?¹⁵. Życie chrześcijańskie to misja: głoszenie Ewangelii pokoju!

⁸ W. Granat, *Dogmatyka katolicka*, t. VII: *Sakramenty święte*, cz. I: *Sakramenty w ogólności. Eucharystia*, Lublin 1961, s. 156; por. M. Rojek, *Tajemnica Eucharystii wciąż żywa w Kościele*, „Resovia Sacra”. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej” 1995, nr 2, s. 26.

⁹ Por. Z. Marek, *Eucharystia – dlaczego taka ważna?*, <https://deon.pl/wiara/rekolekcje-wielkopostne/eucharystia-dlaczego-taka-wazna.223647>, dostęp online: 03.08.2022.

¹⁰ M. Rojek, *Tajemnica Eucharystii wciąż żywa w Kościele...*, dz. cyt., s. 15-16.

¹¹ Por. Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 7 [dalej: SC].

¹² M. Rojek, *Tajemnica Eucharystii wciąż żywa w Kościele...*, dz. cyt., s. 26.

¹³ Por. K. Lijka, *Sztuka celebrowania liturgii*, „Studia Gnesnensia” 2011, t. XXV, s. 235.

¹⁴ Por. SC 11, 14, 48; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 1141 [dalej: KKK].

¹⁵ Por. Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, 60 [dalej: EdE].

2. Biblijno-teologiczne podstawy misji w Eucharystii

Ustanowienie Eucharystii należy do konstytutywnych wydarzeń w dziele tworzącego się Kościoła. Jezus, świadom swego mesjańskiego (zbawczego) posłannictwa, podczas Ostatniej Wieczerzy świętował Paschę. Antycypował w ten sposób swoją śmierć na krzyżu. W znakach chleba i wina ofiarował uczniom samego siebie oraz wyjaśnił, że oddaje swoje życie jako zadośćuczynienie za niewiarę ludu Bożego. Odwołując się do symboliki uczty paschalnej i ksiąg Starego Testamentu wyjaśnił sens swojej śmierci – ponowne zgromadzenie Izraela w obliczu bliskiego nadejścia Królestwa Bożego. Zawarł Nowe Przymierze „we Krwi swojej”, dzięki któremu wszyscy mają możliwość zbawienia. Założył w ten sposób nowy lud Boży czasów ostatecznych – Kościół. Stworzył nową rodziną Bożą, która będzie się gromadzić i jednoczyć wokół stołu eucharystycznego. Eklezja zawdzięcza swe istnienie ofierze z życia, którą Jezus złożył na krzyżu, a objawił jej sens podczas swego ostatniego posiłku.

Niewątpliwie w Eucharystii przeżywamy ponownie tajemnicę Odkupienia, osiągającą swój szczyt w ofierze Pana, co podkreślają słowa konsekracji: „Ciało moje, które za was będzie wydane (...). Krew moja, która za was będzie wylana” (por. Łk 22,19-20). Chrystus umarł za wszystkich; dla wszystkich jest darem zbawienia, który Eucharystia uobecnia sakramentalnie na przestrzeni dziejów: „to czyńcie na moją pamiątkę!” (Łk 22,19). To polecenie powierzone jest szafarzom w sakramencie kapłaństwa. Na tę ucztę i ofiarę zaproszeni są wszyscy ludzie, by w ten sposób mogli uczestniczyć w życiu Chrystusa: „Kto spożywa moje Ciało i Krew moją pije, trwa we Mnie, a Ja w nim. Jak Mnie posłał żyjący Ojciec, a Ja żyję przez Ojca, tak i ten, kto Mnie spożywa, będzie żył przeze Mnie” (J 6,56-57). Nim posileni, wierzący pojmują, że zadanie misyjne polega na tym, by być „ofiarami miłą Bogu, uświęconą Duchem Świętym” (Rz 15,16), aby coraz bardziej stanowić „jeden duch i jedno serce” (Dz 4,32) i stawać się świadkami Jego miłości aż po najdalsze krańce ziemi.

Kościół, Lud Boży pielgrzymujący przez wieki, odnawiając codziennie Ofiarę ołtarza, oczekuje chwalebnego powrotu Chrystusa. To właśnie głosi po przestoczeniu zebrane wokół ołtarza zgromadzenie eucharystyczne. Z odnawianą za każdym razem wiarą potwierdza ono pragnienie ostatecznego spotkania z Tym, który przyjdzie, by urzeczywistnić w pełni swój plan powszechnego zbawienia.

Doniosła rola Eucharystii w życiu chrześcijańskim wynika stąd, że podczas jej sprawowania jest czczone Boże słowo – Jezusa Chrystusa¹⁶. Prawda ta jest wyrażona także w soborowej Konstytucji o Kościele *Sacrosanctum concilium*. Dzięki temu możliwe było nowe spojrzenie na liturgię, a przede wszystkim na Eucharystię: „Liturgia jednak jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła, i zarazem jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc” (SC 10). Z. Marek, powołując się

¹⁶ Por. Kongregacja ds. Kleru, *Directorium catecheticum generale*, 45 [dalej: DCG]; B. Nadolski, *W drodze do liturgii*, Poznań 1998, s. 5.

na E.J. Korherra, dochodzi do wniosku, że określenie „źródło i szczyt” zmierzają do jak najpełniejszego wyrażenia tajemnicy, która ma miejsce w Eucharystii¹⁷. W takim ujęciu termin „źródło” będzie oznaczał „dar, który Kościół przyjmuje z wdzięcznością i radośnie, czyni go swoim, tzn. włącza się w życie Boga obecne w darze, całym sercem, wszystkimi władzami”¹⁸. Natomiast B. Nadolski istotę liturgii, tłumaczy w następujący sposób: – jest to dar spotkania, które dokonuje się między Bogiem i Jego ludem w osobie Jezusa Chrystusa; – dar w charakterze spotkania dialogicznego, gdzie człowiek wchodzi w Misterium Paschalne Chrystusa; spotkanie to jest żywe, dynamiczne oraz stawiające wymagania człowiekowi¹⁹.

W świetle nauczania Kościoła rozumiemy, dlaczego misja tak ściśle wiąże się z Eucharystią. W rzeczywistości nie byłoby żadnej misji – a także podmiotu tej misji, Kościoła – gdyby nie istniała Eucharystia. Mówi nam o tym papież Benedykt XVI, kiedy wyjaśnia, że Eucharystia tworzy Kościół. Kościół istnieje jako owoc Eucharystii. Papież Benedykt XVI mówi: „W niej ofiara zbawcza Chrystusa staje się obecna i dlatego należy nade wszystko rozpoznać, że «istnieje związek przyczynowy pomiędzy Eucharystią a samym początkiem Kościoła». Eucharystia to Chrystus, który nam się daje, budując nas nieustannie jako swoje Ciało. Dlatego w silnym wzajemnym powiązaniu pomiędzy Eucharystią, która buduje Kościół, i samym Kościołem, który sprawuje Eucharystię, pierwotną przyczyną jest ta, która wyraża się w stwierdzeniu: Kościół może celebrować i adorować tajemnicę Chrystusa obecnego w Eucharystii właśnie dlatego, że sam Chrystus pierwszy mu się dał poprzez ofiarę Krzyża. Możliwość «czynienia» Eucharystii przez Kościół jest całkowicie zakorzeniona w darze, jaki Chrystus złożył z samego siebie” (*Sacramentum caritatis*, 14). W adhortacji „*Sacramentum caritatis*” Ojciec Święty podkreśla związek między Eucharystią a misją: „Eucharystia nie tylko jest źródłem i szczytem życia Kościoła, ale również jego misji (...). Podczas Ostatniej Wieczerzy Jezus powierza swoim uczniom sakrament, który uobecnia ofiarę złożoną przez Niego z samego siebie w posłuszeństwie Ojcu dla zbawienia nas wszystkich. Nie możemy przystępować do stołu eucharystycznego bez włączenia się w dynamikę misji, która bierze początek w samym Sercu Boga i zmierza do tego, by objąć wszystkich ludzi. Dlatego częścią konstytutywną eucharystycznej formy egzystencji chrześcijańskiej jest duch misyjny” (SCb 84).

Sobór Watykański II w Konstytucji o Liturgii świętej przedstawił Eucharystię w związku z całym misterium paschalnym: „Nasz Zbawiciel podczas Ostatniej Wieczerzy, tej nocy, kiedy został wydany, ustanowił eucharystyczną ofiarę swojego Ciała i Krwi, aby w niej na całe wieki, aż do swego przyjścia, utrwalił ofiarę krzyża, i tak powierzyć Kościołowi, umiłowanej Oblubienicy, pamiątkę swej śmierci i zmartwychwstania, sakrament miłosierdzia, znak jedności, więź miłości, ucztę paschalną, podczas której przyjmujemy Chrystusa, duszę napełniamy łaską i otrzymujemy zadatek przyszłej chwały” (SC 47). W okresie posoborowym

¹⁷ Por. Z. Marek, *Podstawy i założenia katechetyki fundamentalnej*, Kraków 2007, s. 74.

¹⁸ B. Nadolski, „*W drodze do liturgii*”. *Z zagadnień propedeutyki liturgicznej*, Poznań 1998, s. 15.

¹⁹ Por. tamże, s. 29.

propozycja eucharystycznej eklezjologii komunii wyszła na nowo z nadzwyczajnego Zgromadzenia Synodu Biskupów w 1985 r., który postawił w centrum swoich prac Kościół jako komunie: „Eklezjologia «komunii» (communio) jest ideą centralną i podstawową w dokumentach Soboru (...). Co oznacza ogromnie bogate w treść słowo communio w odniesieniu do Kościoła? Podstawowy sens dotyczy zjednoczenia z Bogiem przez Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym. To zjednoczenie dokonuje się w Słowie Bożym i sakramentach. Chrzest jest bramą i fundamentem «komunii» Kościoła. Eucharystia jest źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego. «Komunia» z Ciałem Chrystusa w Eucharystii oznacza i sprawia, czyli buduje wewnętrzne zjednoczenie («komunię») wszystkich wiernych w Ciele Chrystusa, którym jest Kościół” (R. K. II, C, 1).

Papież Benedykt XVI nazywa Eucharystię „trwałym początkiem i centrum Kościoła”, a jej ustanowienie „aktem założycielskim” wspólnoty Kościoła – Eklezji. Kościół rodzi się z Eucharystii, z niej czerpie swą jedność i swoje posłannictwo. Działanie Jezusa w znakach i poprzez znaki podczas Ostatniej Wieczerzy powołało do życia nowy lud Boży, lud nowego Przymierza z Bogiem. Tym samym Jezus włączył Dwunastu Apostołów w swoją wyjątkową relację z Ojcem i powierzoną Mu przez Niego misję zgromadzenia wszystkich ludzi wszystkich czasów. Uczniowie stają się Kościołem Boga poprzez komunie z Ciałem i Krwią Jezusa. Tak więc lud Nowego Przymierza bierze swój początek i wyrasta z Eucharystii. „Z liturgii więc, a zwłaszcza z Eucharystii, jako ze źródła, spływa na nas łaska i z największą skutecznością dokonuje się to uświęcenie ludzi w Chrystusie i uwielbienie Boga, do którego, jako do celu, zmierzają wszelkie inne działania Kościoła” (SC 10).

Z Eucharystii płynie Boża łaska, jak woda ze źródła. Ołtarz, na którym sprawujemy Eucharystię, podobny jest do skały, z której tryska woda nadprzyrodzona, gasząca pragnienie ludu nowego i wiecznego Przymierza. Skała, w którą Mojżesz uderzył łaską i z której wyprowadził wodę, by ugasić pragnienie Izraelitów, przedstawiała Chrystusa (por. 1Kor 10,4). Teologia umiała przedstawiać na wiele sposobów tę duchową lekturę Starego Testamentu zaproponowaną przez św. Pawła. Przede wszystkim przypominając, że skała ta została przebita przez Mojżesza łaską tak samo, jak Chrystus na krzyżu: z Pana wypłynęła nie tylko woda, lecz woda i krew, symbol sakramentów Kościoła. Niektórzy Ojcowie Kościoła proponowali porównanie skały przebitej przez Mojżesza ze stołem w wieczerniku, na którym Jezus konsekrował pierwszą Eucharystię. Na przykład św. Jan Chryzostom pisze, że pierwszy Mojżesz „uderzył w skałę i wyprowadził strumień wody, a [Chrystus] dotyka stołu, uderza w stół duchowy i tryskają źródła Ducha. Dlatego to źródło, ten stół umieszczony jest na środku, aby zewsząd przychodziła trzoda i piła z wód zbawienia”²⁰. Chryzostom ukazał prawdę, iż na ołtarzu rozumianym jako skała, jako sakramentalna Głgota, z której „ut et fonte”, jak ze źródła, płynie łaska. Przywołany wcześniej tekst Soboru stwierdza, że łaska ta ma dwojaki cel: oddać chwałę

²⁰ Św. Jan Chryzostom, *Katecheza trzecia*, 26, tłum. ks. Wojciech Kania, w: *Katechezy chrzcielne*, t. 1, Lublin 1993, s. 61; *Objaśnienie Psalmu 148,2* w: *Objaśnienia Psalmów*, Ps 124-150, tłum. J. Sulowski, Warszawa 1986, s. 370.

Bogu i uświęcić ludzi w Chrystusie; przypomina też, że cała działalność Kościoła zmierza do tych celów. Dlatego że wszystko, czym Kościół jest i co czyni, jest tym i spełnia to dlatego, że wspiera go łaska płynąca z Eucharystii jak ze źródła.

3. Zadania wynikające z Eucharystii – misja i świadectwa

Ewangelizacja, jak podkreślił to papież Paweł VI, nie byłaby pełna, gdyby zabrakło w niej odniesienia Ewangelii do konkretnego, osobistego i społecznego zarazem życia człowieka²¹. Papież Benedykt XVI zauważa: „Świadczenie o Chrystusowej miłości przez dzieła sprawiedliwości, pokoju i rozwoju należy do ewangelizacji, ponieważ Jezusowi Chrystusowi, który nas miłuje, zależy na całym człowieku”²² (Civ 15). Biorąc pod uwagę sytuację, w jakiej żyje dziś człowiek, nieodzownym postulatem staje się praca nad kształtowaniem mentalności człowieka poczynając już od najmłodszych jego lat, tak, aby w jego stylu życia widocznym stało się poszukiwanie prawdy, piękna i dobra. Chodzi tu o specyficzny rodzaj ekologii, który nie ogranicza się tylko do środowiska naturalnego, ale staje się w ujęciu integralnym także ekologią człowieka. Jakiegokolwiek redukowanie sfery życia duchowego człowieka, np. do dobrego samopoczucia emocjonalnego sprzeciwia się podstawowej jedności cielesno-duchowej osoby ludzkiej. Człowiek rozwija się i wzrasta, gdy wraz ze wzrostem fizycznym dokonuje się również jego wzrost duchowy, a ten z kolei pozostaje w bliskim związku z Bogiem.

Przychodząc na Eucharystię niejednokrotnie czujemy się zawiedzeni i przytłoczeni kłopotami codziennego życia. Potrzeba nam światła i umocnienia. Wówczas jesteśmy podobni do uczniów w drodze do Emaus, którzy nie rozumieją tego, co się stało z Jezusem. On sam dołącza do nich i wyjaśnia im Pisma, a kiedy „łamie chleb”, poznają Go jako Zmartwychwstałego. Spotkanie z żyjącym Panem napędza ich radością i nadzieją i uzdalnia do dzielenia się Dobrą Nowiną. My także bez poznania Jezusa i Jego obecności jesteśmy zbyt słabi, aby być światłem świata i solą ziemi (por. Mt 5, 13-14), aby być zaczynem pojednania i zwiastunami zwycięstwa życia nad śmiercią, miłości nad nienawiścią i obojętnością.

Posłannictwem Kościoła jest głoszenie słowa Bożego wszystkim narodom (por. Mt 28, 19). Pierwszym środkiem ewangelizowania stanowi świadectwo życia prawdziwie chrześcijańskiego, gdyż „człowiek naszych czasów chętniej słucha świadków aniżeli nauczycieli; a jeśli słucha nauczycieli, to dlatego, że są świadkami” (EN 41). Chrześcijanie powołani są do tego, by przez samo swoje istnienie w świecie ukazywali blask słowa prawdy, którą ukazał ludziom Syn Boży – Jezus Chrystus²³. O powołaniu do bycia ewangelizatorami i świadkami Chrystusa w codziennym życiu przypomina rozesłanie kończące każdą Mszę świętą²⁴.

²¹ Por. Paweł VI, *Evangelii nuntiandi*, 29, 31. [dalej: EN]

²² Benedykt XVI, *Caritas in veritate*, 15. [dalej: Civ]

²³ Por. Benedykt XVI, *Porta fidei*, 6. [dalej: PF]

²⁴ Por. B. Wolański, „Świętowanie niedzieli a misja”. *Teologiczno-pastoralne przestanki chrześcijańskiego przeżywania dnia Pańskiego*, w: „*Posłani w pokoju Chrystusa*”. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2021-2022. Zeszyt teologiczno-pastoralny, Katowice 2021, s. 30.

Hasło obecnego roku duszpasterskiego: „Posłani w pokoju Chrystusa” nawiązuje do misji, której Chrystus Pan udziela wszystkim zebrany przy eucharystycznym stole. Określenia papieża Benedykta XVI: „życie na sposób dnia Pańskiego” czy „eucharystyczny styl życia”. Prawdziwe spotkanie z Chrystusem Panem we wspólnocie eucharystycznej budzi w sercu radość i przynagla do dzielenia się doświadczeniem wiary²⁵. Pełny i świadomy udział w Eucharystii owocuje prospołecznymi postawami, których oczekujemy: eklezjalną jednością, miłosierdziem i troską o ubogich (por. KKK 1396-1397). Wyrażone w ten sposób świadectwo życia prawdziwie chrześcijańskiego, odzwierciedlające się w przykazaniu miłości Boga i bliźniego, przyczynia się zarówno do progresu misji ewangelizacyjnej Kościoła, jak i do odnowy świata w duchu Chrystusowym. Dlatego też świadectwo to stanowi niezbędny element do urzeczywistnienia posłannictwa wspólnoty Ludu Bożego²⁶.

Jan Paweł II w Orędziu na Światowy dzień misyjny w 2004 r. napisał: „spotkanie z Chrystusem Panem we wspólnocie eucharystycznej budzi w sercu radość i przynagla do dzielenia się doświadczeniem wiary. Otrzymanego daru nie można zatrzymać tylko dla siebie. Dlatego każdy z nas, wsparty wymową i mądrością, obiecaną dzisiaj przez Jezusa, jest wezwany do dawania osobistego świadectwa i dzielenia się Ewangelią w swoim środowisku (por. Łk 21,15). Niech słowa: „Idźcie w pokoju Chrystusa”, które słyszymy na zakończenie Mszy świętej, będą dla nas przypomnieniem tego zadania. Od zaangażowania w tę misję każdego z nas, uczestniczących w Eucharystii, tak bardzo zależy upragniona przemiana społeczności i kultury w duchu Ewangelii” (zob. nr 4b).

Biskup J. Mazur w liście pasterskim „Ad Gentes” zachęca do spotykania się z Jezusem Chrystusem, do wychodzenia na górę Tabor, którą jest każda Eucharystia, do adoracji przed Najświętszym Sakramentem: „Trwajmy na modlitwie, która jest źródłem światła i mocy, gdy nadchodzi godzina próby, próby naszej wiary. Zawierajcie siebie Bogu, bo tylko w Nim jest nasze zbawienie. To trwanie i zawierzenie Bogu przemienia człowieka, czyniąc go świadkiem Chrystusa zmarłychwstałego”. W nawiązaniu do hasła Niedzieli „Ad Gentes”, bp Mazur zwraca uwagę na to, że Eucharystia w istotny sposób kształtuje naszą postawę duchową i religijną. Jest szkołą nie tylko miłości do Boga, ale i do bliźnich. Ma także swój potężny wymiar misyjny: jest posłaniem z Ewangelią do świata. 28 lutego 2021 r. w homilii wygłoszonej w czasie Mszy Świętej w konkatedrze pw. św. Aleksandra w Suwałkach, apelował: „Odnawiamy w sobie świadomość, że Eucharystia prowadzi nas do świata. Posilając się nią idziemy do innych, by dzielić się Bożą radością i nadzieją. Żyjmy Eucharystią – to znaczy urzeczywistniamy to, co Ona oznacza i korzystamy z mocy, które ofiarowuje. Wypełniamy swą misję wobec świata, potrzebującego Bożej łaski i mocy”.

²⁵ Konferencja Episkopatu Polski, „*Eucharystia źródłem i szczytem życia i misji Kościoła*”. List na Rok Eucharystii, Warszawa, 22 października 2004 r.

²⁶ Por. W. Przygoda, *Laikat i formy apostołstwa świeckich*, w: *Teologia pastoralna*, t. 1. *Teologia pastoralna fundamentalna*, red. R. Kamiński. Lublin 2000, s. 404; B. Wolański, „*Świętowanie niedzieli a misja*”..., dz. cyt., s. 30-31.

Jan Paweł II, zwracając się do młodych, powiedział o Eucharystii: „To jest największy dar. To jest nieskończony dar – Eucharystia, Chrystus. Jednocześnie jest to dar najgłębiej zobowiązujący i na tym polega jego siła kreatywna, przez to on buduje człowieka, buduje człowieczeństwo nasze, przez co nam daje tę siłę przebicia”²⁷. A następnie zachęcał ich: „Postawcie Eucharystię w centrum swojego życia osobistego i wspólnotowego. Kochajcie ją, adorujcie ją, sprawujcie ją przede wszystkim w niedzielę, dzień Pański. Żyćcie Eucharystią, dając świadectwo miłości Boga do ludzi. (...) Niech Eucharystia kształtuje wasze życie i życie rodzin, które założyście. Niech ona kieruje wszystkimi waszymi wyborami życiowymi. Eucharystia – żywa i rzeczywista obecność miłości Boskiej Trójcy – niech was natchnie ideałami solidarności i da wam żyć w komunii z waszymi braćmi, rozszanymi po wszystkich zakątkach globu”²⁸. Dla podkreślenia roli Eucharystii w służbie świadectwa w Kościele niech posłużą słowa św. Jana Pawła II do młodych: „Drodzy przyjaciele, jeśli nauczycie się odkrywać Jezusa w Eucharystii, będziecie potrafili odkrywać Go także w waszych braciach i siostrach, w szczególności w najbardziej ubogich”²⁹.

Bibliografia

- Benedykt XVI, *Caritas in veritate*, Watykan, 7 lipca 2009 r.
Benedykt XVI, *Porta fidei*, Watykan, 1 października 2011 r.
Benedykt XVI, *Sacramentum caritatis*, Watykan, 22 lutego 2007 r.
Biblia Tysiąclecia – Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Poznań 2003.
Franciszek, *Evangelii gaudium*, Watykan, 24 listopada 2013 r.
Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 13 grudnia 2017 r.
Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w ramach katechezy środowej poświęconej Mszy świętej*, Watykan, 4 kwietnia 2018 r.
Frossard A., *Spotkałem Boga*, Paryż 1972.
Granat W., *Dogmatyka katolicka*, t. VII: *Sakramenty święte*, cz. I: *Sakramenty w ogólności. Eucharystia*, Lublin 1961.
Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, Watykan, 17 kwietnia 2003 r.
Jan Paweł II, *Ecclesia in Europa*, Watykan, 28 czerwca 2003 r.
Jan Paweł II, *Homilia wygłoszone w czasie Mszy Świętej podczas Światowych Dni Młodzieży*, Rzym – Tor Vergata, 20 sierpnia 2000 r.
Jan Paweł II, *Mane nobiscum Domine*, Watykan, 7 października 2004 r.
Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji XIX Światowego Dnia Młodzieży*, Rzym, 22 lutego 2004 r.
Jan Paweł II, *Przemówienie o Eucharystii wygłoszone do młodych*, Kraków, 10 czerwca 1987 r.
Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, Watykan, 7 grudnia 1990 r.
Jan Paweł II, *Vita consecrata*, Watykan, 25 marca 1996 r.
Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 1994.

²⁷ Jan Paweł II, *Przemówienie o Eucharystii wygłoszone do młodych*, Kraków, 10 czerwca 1987 r.

²⁸ Tenże, *Homilia wygłoszone w czasie Mszy Świętej podczas Światowych Dni Młodzieży*, Rzym – Tor Vergata, 20 sierpnia 2000 r.

²⁹ Tenże, *Orędzie do młodych całego świata z okazji XIX Światowego Dnia Młodzieży*, Rzym, 22 lutego 2004 r.

Konferencja Episkopatu Polski, „*Eucharystia źródłem i szczytem życia i misji Kościoła*”. List na Rok Eucharystii, Warszawa, 22 października 2004 r.

Kongregacja ds. Kleru, *Directorium catecheticum generale*, Watykan, 1 kwietnia 1971 r.

Lijka K., *Sztuka celebrowania liturgii*, „*Studia Gnesnensia*” 2011, t. XXV, s. 225-240.

Marek Z., *Eucharystia – dlaczego taka ważna?*, <https://deon.pl/wiara/rekolekcje-wielkopostne/eucharystia-dlaczego-taka-wazna,223647>, dostęp online: 03.08.2022.

Marek Z., *Podstawy i założenia katechetyki fundamentalnej*, Kraków 2007.

Mazur J., *Homilia wygłoszone w czasie Mszy Świętej w konkatedrze pw. św. Aleksandra*, Suwałki, 28 lutego 2021 r.

Nadolski B., „*W drodze do liturgii*”. Z zagadnień propedeutyki liturgicznej, Poznań 1998.

Papieski Komitet Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych, „*Eucharystia – źródło i szczyt posłannictwa Kościoła*”. Refleksje teologiczne i duszpasterskie przed 51. Międzynarodowym Kongresem Eucharystycznym Cebu, Filipiny, 24-31 stycznia 2016 roku, Poznań 2015.

Paweł VI, *Evangelii nuntiandi*, Watykan, 8 grudnia 1975 r.

Przygoda W., *Laikat i formy apostołstwa świeckich*, w: *Teologia pastoralna*, t. 1. *Teologia pastoralna fundamentalna*, red. R. Kamiński. Lublin 2000, s. 392-416.

Rojek M., *Tajemnica Eucharystii wciąż żywa w Kościele*, „*«Resovia Sacra»*. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej” 1995, nr 2, s. 15-29.

Wolański B., „*Świętowanie niedzieli a misja*”. *Teologiczno-pastoralne przestanki chrześcijańskiego przeżywania dnia Pańskiego*, w: „*Posłani w pokoju Chrystusa*”. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2021-2022. Zeszyt teologiczno-pastoralny, Katowice 2021, s. 25-32.

Eucharystia – misja i świadectwo

Streszczenie

Dobiega końca trzyletni program duszpasterski Kościoła katolickiego w Polsce, zatytułowany: *Eucharystia – źródło, szczyt i misja Kościoła*, realizowany w latach 2019-2022. Celem programu było pogłębienie wiedzy o Eucharystii i świadomości jej wpływu na rozwój życia i misji Kościoła we współczesnym świecie. Eucharystia jest zarówno jego źródłem, jak i szczytem. Stanowi serce i centrum całego życia chrześcijańskiego. Jeden z aspektów programu to: Eucharystia daje życie. Niedzielną Eucharystią jest wezwaniem do świętowania i apostołatu. Posłannictwo Kościoła, związane jest z głoszeniem słowa Bożego i przekazywaniem świadectwa we wspólnocie chrześcijańskiej. Świadectwo życia chrześcijańskiego przyczynia się do postępu pracy ewangelizacyjnej Kościoła i odnowy świata w duchu Chrystusowym.

Słowa klucze: Eucharystia, apostołstwo, misja i świadectwo, ewangelizacja Kościoła.

Ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz, prof. KUL – Instytut Nauk Teologicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. ORCID: 0000-0003-1695-2324